

"๒๖ กุมภาพันธ์ วันสหกรณ์แห่งชาติ"

พระราชารวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์

“พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย”

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

ศูนย์ประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา / THE BAR ASSOCIATION INFORMATION CENTE

เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๔๐๓ ■ โทร. ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๑๐, ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๐๑-๗

<http://www.thethaibar.or.th>

เนื่องจากปก

“๒๖ กุมภาพันธ์ วันสหกรณ์แห่งชาติ”

ปรเมศวร์ อินทรชุมนุม*

๒๖ กุมภาพันธ์ วันสหกรณ์แห่งชาติ น้อมรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณ
ของพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ “พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย”

วันสหกรณ์แห่งชาติ ตรงกับวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์
ของทุกปี สืบเนื่องมาจากสหกรณ์ในประเทศต่าง ๆ เจริญ
ก้าวหน้าส่งผลดีในการพัฒนาประเทศ สำหรับประเทศไทย
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ นโยบายแห่งรัฐ เห็นสมควรนำวิธีการ
สหกรณ์ เข้ามาช่วยพัฒนาประเทศให้ประชาชนได้หลุดพ้น
จากความยากจน โดยเฉพาะเกษตรกร

เป็นสหกรณ์แห่งแรก เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๙
ตามรูปแบบสหกรณ์ เครดิตแบบโรฟไฟเซน ที่ได้รับความ
สำเร็จมาแล้วในอินเดีย และพม่า ซึ่งทั้งสองประเทศได้
ส่งคนไปศึกษาจากประเทศเยอรมนี และเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดให้
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ของทุกปี เป็น “วันสหกรณ์แห่งชาติ”

พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์
“พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย” ได้ทรงส่งเสริมให้ก่อตั้ง
สหกรณ์แห่งแรก คือ สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้ ณ
ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และทรง
เป็นนายทะเบียนสหกรณ์ (พระองค์แรก) รับจดทะเบียน

ความเป็นมาของสหกรณ์ในประเทศไทย

ในสมัยรัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวได้ทรงต่อสู้กับลัทธิล่าอาณานิคมของชาติตะวัน
ตก โดยการพัฒนาสยามประเทศให้ทันสมัยเสมอเหมือนกับ
ประเทศต่าง ๆ ในยุโรป สร้างสาธารณูปโภคต่าง ๆ มากมาย
มีการกู้เงินจากประเทศฝรั่งเศสมาสร้างระบบการขนส่ง
ทางราง และพัฒนาการศึกษาควบคู่ไปกับการเลิกทาสซึ่ง
ใช้เวลายาวนาน มีการติดต่อซื้อขายกับต่างประเทศมากขึ้น
ระบบเศรษฐกิจของชนบทก็ค่อย ๆ เปลี่ยนจากระบบ
เศรษฐกิจแบบเพื่อเลี้ยงตัวเอง มาสู่ระบบเศรษฐกิจแบบ
เพื่อการค้า ความต้องการเงินทุนในการขยายการผลิตและ

* กรรมการเนติบัณฑิตยสภา. ประธานคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย, อัยการอาวุโส สำนักงาน
การสอบสวน สำนักงานอัยการสูงสุด

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๔๐๓

สารบัญ

- ๒ สารบัญ เนื่องจากปก
- ๓ รายชื่อผู้จัดทำ เนื่องจากปก
- ๖ ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ
- ๙ เจาะฎีกาเด่น
- ๑๑ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย
- ๑๕ วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง

๑๘ บทความเรื่อง “ประเด็นสำคัญคำพิพากษาศาลฎีกาตาม
พ.ร.บ. ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๒ และประมวลกฎหมาย
ยาเสพติด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๒/๒๕๖๕ และ
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๖/๒๕๖๕) วินิจฉัยโดย
ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา”

- ๒๓ มุมข่าว
- ๒๔ บรรณาธิการแถลง

การครองชีพจึงมีเพิ่มขึ้น ชาวนาที่ไม่มีทุนรอนของตนเองก็หันไปกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่น ทำให้ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง และยังถูกเอาเปรียบจากพ่อค่านายทุนทุกวิถีทาง ชาวนาจึงตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบอยู่ตลอดเวลา ทำนาได้ข้าวเท่าใดก็ต้องขายใช้หนี้เกือบหมด นอกจากนี้การทำนาก็ยังมีผลผลิตที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ ถ้าปีไหนผลผลิตเสียหายก็จะทำให้หนี้สินพอกพูนมากขึ้นเรื่อย ๆ จนลูกหนี้บ้่างรายต้องโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่เจ้าหนี้ และกลายเป็นผู้เช่านาหรือเร่ร่อนไม่มีที่ดินทำกินไปในที่สุด

การจัดสหกรณ์ในประเทศไทยนั้น มีมูลเหตุสืบเนื่องมาจากชาวนาในปลายสมัยรัชกาลที่ ๕ ซึ่งส่วนมากมีฐานะทรุดโทรม และมีหนี้สินล้นพ้นตัว และมีความเป็นอยู่อย่างยากจนข้นแค้นทั่ว ๆ ไป การที่ชาวนาในสมัยนั้นมีหนี้สินมากและมีความเป็นอยู่อย่างยากจน ก็เพราะการทำนาในระยะนี้ จำเป็นต้องใช้ทุนรอนในการผลิตมากกว่าที่เคยทำมาด้วย แต่เดิมการค้าขายยังไม่เจริญก้าวหน้า ชาวนาของเราส่วนมากจึงเพียงปลูกข้าวพอเลี้ยงครอบครัวไปชั่วปีหนึ่ง ๆ ต่อมาเมื่อได้มีการค้าขายภายในประเทศและติดต่อทำการค้าขายกับชาวต่างประเทศมากขึ้น ข้าวจึงเป็นสินค้าที่ประเทศไทยเริ่มส่งไปขายยังต่างประเทศ คิดส่วนเฉลี่ยในขณะนั้นปีหนึ่งประมาณหนึ่งล้านตัน ทำให้ชาวนาเกิดความต้องการที่จะขยายการทำกินให้กว้างขวางออกไป เพื่อผลิตข้าวให้ได้ปริมาณเพิ่มขึ้นสำหรับเป็นสินค้าส่งไปขายยังต่างประเทศ และมีเหลือเพื่อบริโภคพอเพียงกับจำนวนพลเมืองที่ทวีมากขึ้นตามความเจริญของบ้านเมือง ความต้องการในการค้าข้าวจึงเพิ่มขึ้นตามลำดับ กล่าวโดยทั่วไปแล้ว ชาวนาของเราส่วนมากมีฐานะปานกลางและยากจน เมื่อบังเกิดความจำเป็นที่จะขยายการผลิตข้าวให้มากขึ้น ก็ต้องชวนขวหาเงินมาลงทุนทำนา เพื่อมุ่งหวังสร้างฐานะและสภาพความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น แต่เงินที่จะนำมาลงทุนในการทำนาส่วนใหญ่มักจะเป็นเงินกู้ยืมจากคหบดีหรือพ่อค้า ซึ่งต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง ทั้งเสียเปรียบเจ้าหนี้ในวิธีการทำสัญญากู้และส่งเงินชำระหนี้ด้วยประการต่าง ๆ เพราะขาดการศึกษาประกอบกับการทำนาบางปีชาวนา

ประสบภัยธรรมชาติได้ข้าวไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ทั้งในขณะนั้นราคาข้าวก็ตกลงมากไม่ค่อยคุ้มกับการลงทุนลงแรงทำนา ครั้นเมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้น การคมนาคมสะดวก การค้าขายขยายตัวตามออกไป ค่าใช้จ่ายในการครองชีพก็ยิ่งทวีขึ้นเป็นลำดับ หาทางที่จะประหยัดได้ยาก นอกจากนี้ยังมีชาวนาบางคนลุ่มหลงไปในทางอบายมุขมีการพนัน เป็นต้น เหตุดังกล่าวนี้ทำให้ฐานะของชาวนาทรุดโทรมลง มีหนี้สินรุงรัง บางรายถึงกับถูกเจ้าหนี้ยึดกรรมสิทธิ์ที่ดินไปทำให้ชาวนาทั่ว ๆ ไปในสมัยนั้นตกอยู่ในฐานะลำบาก เพราะไม่สามารถแก้ไขฐานะความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น การที่ชาวนา ส่วนมากตกอยู่ในหนี้สินและมีความเป็นอยู่อย่างยากจนนี้ รัฐบาลตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ ๕ จึงคิดที่จะแก้ไขภาวะเศรษฐกิจในการครองชีพของชาวนาให้สูงขึ้น โดยจัดตั้งธนาคารเกษตร (Agricultural Bank) ให้มีสาขาแผ่ไปในส่วนภูมิภาคเพื่อช่วยเหลือให้สินเชื่อการเกษตรแก่ชาวนาที่ยากจน แต่มาขัดข้องอยู่ที่ปัญหาในเรื่องหลักประกันเงินกู้และการควบคุมมิให้ชาวนาที่กู้ยืมเงินจากธนาคารทอดทิ้งที่นาและหลบหนีได้ ความคิดนี้จึงเป็นอันล้มเลิกไป

จากสภาพปัญหาความยากจนของชาวนาในสมัยนั้น ทำให้ทางราชการคิดหาวิธีช่วยเหลือด้วยการจัดหาเงินทุนมาให้กู้และคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำ ความคิดนี้ได้เริ่มขึ้นในปลายรัชกาลที่ ๕ โดยกำหนดวิธีการที่จะช่วยชาวนาในด้านเงินทุนไว้ ๒ วิธี คือ

วิธีที่ ๑ จัดตั้งธนาคารเกษตร เพื่อให้เงินกู้แก่ชาวนา แต่ขัดข้องในเรื่องเงินทุน และหลักประกันเงินกู้ ความคิดนี้จึงระงับไป

วิธีที่ ๒ วิธีการสหกรณ์ประเภทหาทุน วิธีนี้เกิดจากรัฐบาลโดยกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ในปัจจุบันคือกระทรวงการคลัง ได้เชิญเซอร์ เบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ หัวหน้าธนาคารแห่งมัตราส ประเทศอินเดีย เข้ามาสำรวจหาช่องทางช่วยเหลือชาวนา ได้เสนอว่าควรจัดตั้ง “ธนาคาร ให้กู้ยืมแห่งชาติ” ดำเนินการให้กู้ยืมแก่เกษตรกร โดยมีที่ดินและหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกัน เพื่อป้องกันมิให้ชาวนาที่

คณะผู้จัดทำ อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ **ประธานฝ่ายอำนวยการ** นายปรเมศวร์ อินทรชุมนุม **รองประธานฝ่ายอำนวยการ**

- นายภุชญา บุญสมิต **ฝ่ายอำนวยการ** ● นายพงศ์พิเชษฐ์ จันทร์พริก ● นางสาวสุภาภรณ์ ไชยปุระณะ ● นายทรงพล สุวรรณพงศ์
- นางสาวธัญญา เหมเวช ● ผศ.ดร.ศรัทธา ลิทธิกิจาร ● นายเชษฐ์ สุขสมเกษม **กองบรรณาธิการ บรรณาธิการ** นายภุชญา บุญสมิต
- ผู้ช่วยบรรณาธิการ** ผศ.ดร.สมหมาย จันทร์เรือง ● นายรังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์ ● นายมนต์ชัย ชนินทรลีลา ● นายอำนาจ เนตยสุภา
- นายทีปกร โกมลพันธ์พร **ฝ่ายดำเนินาการ** นางพรรณวริน แดงอ่อน ● นายสิทธิฤทธิ์ โสวัณณะ ● นางวาสนา เกตุแห่ง
- กะเบียน จัดส่ง** ● นางสาววิศรา สุขโสภี

กู้ยืมเงินทอดทิ้งที่นาหลบหนีสิน ส่วนการควบคุมเงินกู้และการเรียกเก็บเงินกู้ ท่านได้แนะนำให้จัดตั้งเป็นสมาคมที่เรียกว่า “โคออปอเรทีฟ โซไซตี้” (Co-operatives Society) โดยมีหลักการร่วมมือกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งคำนี้ พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ได้ทรงบัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยว่า “สมาคมสหกรณ์” จึงกล่าวได้ว่า ประเทศไทยเริ่มศึกษาวิธีการสหกรณ์ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๕๓ แต่ก็ยังมีได้ดำเนินการอย่างไร จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ ได้มีการเปลี่ยนแปลงกรมสถิติพยากรณ์ เป็นกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ประกอบด้วยส่วนราชการ ๓ ส่วน คือ การพาณิชย์ การสถิติพยากรณ์ และการสหกรณ์ การจัดตั้งส่วนราชการสหกรณ์นี้ ก็เพื่อจะให้ มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการทดลองจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น และพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ในฐานะทรงเป็นอธิบดีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ขณะนั้น ได้ทรงพิจารณาเลือกแบบอย่างสหกรณ์เครดิตที่จัดตั้งกันอยู่ในต่างประเทศหลายแบบ ในที่สุดก็ทรงเลือกแบบโรฟไฟเฟเซน และทรงยืนยันไว้ในรายงานสหกรณ์ฉบับแรกว่า เมื่อได้พิจารณาแล้วได้ตกลงเลือกสหกรณ์ชนิดที่เรียกว่าโรฟไฟเฟเซน ซึ่งเกิดขึ้นในเยอรมัน และมีจุดมุ่งหมายที่จะอุปถัมภ์คนจนผู้ประกอบกิจการย่อย ๆ เห็นว่าเป็นสหกรณ์ชนิดที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย จากการที่พระองค์ได้ทรงเป็นผู้บุกเบิกริเริ่มงานสหกรณ์ขึ้นในประเทศไทย บุคคลทั้งหลายในขบวนการสหกรณ์ จึงถือว่าพระองค์เป็น “พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย”

สำหรับรูปแบบโรฟไฟเฟเซน ก็คือ สหกรณ์เพื่อกู้ยืมเงินที่มีขนาดเล็ก สมาชิกจะได้รับความรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้สะดวกแก่การควบคุมท้องที่ ที่ได้รับการพิจารณาให้จัดตั้งสหกรณ์ คือจังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีผู้คนไม่หนาแน่น และเป็นราษฎรที่เพิงอพยพมาจากทางใต้ จึงต้องการช่วยเหลือผู้อพยพซึ่งประกอบอาชีพการเกษตรให้ตั้งตัวได้ รวมทั้งเพื่อเป็นการชักจูงราษฎรในจังหวัดอื่นที่มีผู้คนหนาแน่นให้อพยพมาในจังหวัดนี้ และเข้าทำประโยชน์ในที่ดินอย่างเต็มที่ ต่อมากรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์จึงได้ทดลองจัดตั้งสหกรณ์หาทุนขึ้น ณ ท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกประวัติการสหกรณ์ในประเทศไทย

ครั้งต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ เมื่อ บริษัทแบงค์สยามกัมมาจล จำกัด (ต่อมาเปลี่ยนเป็นธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด) ประสบวิกฤติการณ์ กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ (ขณะนี้คือกระทรวงการคลัง) ต้องเข้าช่วยเหลือเพิ่มหุ้น

และเงินทุนให้ ประกอบกับในสมัยนั้นบริษัทแบงค์สยามกัมมาจลฯ ยังดำเนินการในฐานะธนาคารขายเงินซื้อเงิน (Exchange Bank) แข่งกันกับธนาคารอื่นไม่ได้ถนัด เพราะมีตัวแทนเป็นจำนวนน้อยในต่างประเทศ ทางราชการจึงคิดจะปรับปรุงแก้ไขให้ราษฎรกู้ยืมเงินไปทำทุนในการผลิตและปลดปล่อยหนีสิน (Loan Bank) ทำนองเดียวกับธนาคารแห่งเบงกอล ธนาคารแห่งมัทราส และธนาคารแห่งบอมเบย์ในประเทศอินเดีย ฉะนั้น เพื่อที่จะตัดแปลงให้แบงค์สยามกัมมาจลฯ ได้ดำเนินการเป็นธนาคารประเภทนี้ต่อไป กระทรวงพระคลังมหาสมบัติจึงได้เชิญ นายเบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ (Bernard Hunter) ต่อมาได้รับยศเป็นเซอร์หัวหน้าธนาคารแห่งมัทราส เข้ามาสำรวจในหลักการเกี่ยวกับเรื่องนี้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๗ แล้วจึงรายงานผลให้กระทรวงพระคลังมหาสมบัติทราบ พร้อมกับเสนอแนะให้รัฐบาลชักชวนบริษัทแบงค์สยามกัมมาจลฯ โอนทุนเดิมของบริษัทเข้ามาเป็นรากฐานก่อตั้งธนาคารขึ้นใหม่ โดยกระทรวงพระคลังฯ จะเพิ่มทุนให้รวมกับทุนเดิมเป็นจำนวนเงินหกล้านบาท และให้เรียกธนาคารที่จะตั้งขึ้นใหม่นี้ว่า “ธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติ” (National Loan Bank) ดำเนินกิจการให้ราษฎรกู้ยืมเงิน โดยยึดถือที่ดินและหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกัน ส่วนการควบคุมมิให้ชาวนาที่กู้ยืมเงินทอดทิ้งที่นาและหลบหนีสินซึ่งเป็นปัญหาที่ยังคิดแก้ไขไม่ตกมาแต่ครั้งเมื่อดำรงจัดตั้งธนาคารเกษตรนั้น นายเบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ แนะนำว่า สมาคมซึ่งประชาชนรวบรวมกันจัดตั้งขึ้น เพื่อทำการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เรียกว่า “Co-operation” ซึ่งพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงบัญญัติศัพท์ภาษาไทยขึ้นแทนไว้อย่างแนบเนียนตรงความหมาย และใช้กันมาจนตราប់เท่าทุกวันนี้ว่า “สหกรณ์” นั้น เป็นหลักประกันอันมั่นคงสมควรที่ธนาคารรูปร่างนี้จะให้สมาคมสหกรณ์ดังกล่าวกู้ยืมเงินเป็นอย่างยิ่ง แต่การที่จะปฏิรูปบริษัทแบงค์สยามกัมมาจลมาเป็นธนาคารให้กู้ยืมเงินแห่งชาตินี้ คณะกรรมการของแบงค์ได้ชี้แจงและให้เหตุผลว่า บริษัทแบงค์สยามกัมมาจลฯ เป็นธนาคารพาณิชย์ของคนไทยก่อตั้งขึ้นด้วยทุนคนไทยเป็นส่วนใหญ่ ถ้าต้องเปลี่ยนเป็นธนาคารให้กู้ยืมเงินแห่งชาติเสียแล้ว ธนาคารพาณิชย์ของคนไทยก็จะมีเหลืออยู่เลย ประกอบกับการขายเงินซื้อเงินซึ่งธนาคารกระทำอยู่ในขณะนั้นได้ผลดีเป็นที่ประจักษ์ ความดำริของทางราชการที่จะตัดแปลงบริษัทแบงค์สยามกัมมาจลฯ เป็นธนาคารให้กู้ยืมเงินแห่งชาติจึงเป็นอันระงับไป แต่อย่างไรก็ดี การที่นายเบอร์นาร์ด ฮันเตอร์เข้ามาสำรวจตรวจตราและให้ความ

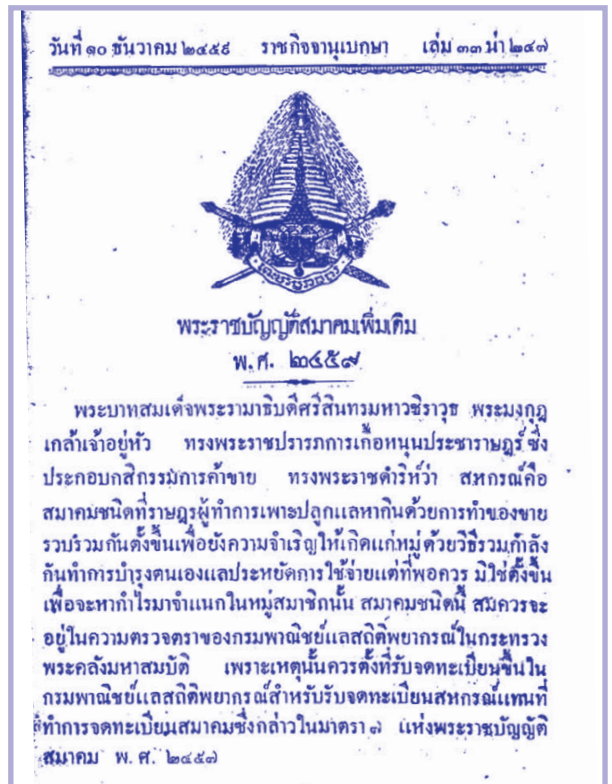
คิดเห็นเพื่อตั้งธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติคราวนั้น เป็นมูลเหตุอันเที่ยงแท้ที่ควรจารึกไว้ได้ว่า ได้ทำให้กระทรวงพระคลังมหาสมบัติบังเกิดความคิดเห็นที่จะชักนำเอาวิธีการสหกรณ์เข้ามาใช้ในประเทศไทยเพื่อแก้ไขภาวะความเป็นอยู่ของราษฎรชาวนาที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องหนี้สิน และยากจนให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

ในปีเดียวกับที่นายเบอร์นาร์ดี ฮันเตอร์ เสนอความคิดเห็นให้จัดตั้งธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติและจัดตั้งสมาคมที่เรียกว่า “สหกรณ์” นั้นเอง กระทรวงพระคลังมหาสมบัติก็ได้จัดตั้งแผนกงานสถิติพยากรณ์ขึ้นเป็นกรมชั้นเจ้ากรมเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ ให้มีเจ้าหน้าที่รวบรวมและแสดงสถิติทั่วไปของประเทศ ครั้นต่อมาจึงยกฐานะขึ้นเป็นกรมชั้นอธิบดี มีนามว่า “กรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์” เมื่อวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๘ โดยให้เพิ่มงาน “แผนกการสหกรณ์” เพื่อริเริ่มทดลองจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นด้วย เหตุที่ให้เพิ่มงานจัดสหกรณ์ขึ้นในส่วนราชการแห่งนี้ก็เพราะกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์อยู่ในฐานะอันสัมพันธ์ต่อภาวะเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาคอยู่แล้ว ประกอบกับงานสหกรณ์เป็นแบบแผนของประเทศทางตะวันตกและเป็นแผนงานใหม่ซึ่งทางรัฐบาลพึงจะริเริ่มจัดให้มีขึ้นทำนองเกี่ยวกับงานแผนกอื่นของกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์นั้นด้วย และโดยที่การจัดตั้งสหกรณ์ในระยะแรกนี้ได้อาศัยเงินกู้จากแบงก์สยามกัมมาจลา ซึ่งกระทรวงพระคลังมหาสมบัติเป็นผู้ค้ำประกัน จึงสมควรที่กระทรวงพระคลังมหาสมบัติจะได้มีส่วนรู้เห็นในการดำเนินงานจัดตั้งสหกรณ์อย่างใกล้ชิด โดยให้แผนกการสหกรณ์อยู่ในความควบคุมดูแลของกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ซึ่งมีพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงดำรงตำแหน่งอธิบดีเป็นพระองค์แรก

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๙ รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติสมาคมเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๕๙ ซึ่งเป็นกฎหมายสหกรณ์ฉบับแรก และเมื่อมีการแต่งตั้งอธิบดีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ เป็นนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อให้มี

อำนาจดำเนินการจัดตั้งและรับจดทะเบียนสหกรณ์แล้ว ปัญหาที่ต้องขบคิดกันต่อไปก็คือว่า จะเริ่มจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นในจังหวัดใด ก่อนจึงจะเป็นการเหมาะสมและมีู่ทางที่จะขยายวงงานให้แพร่หลายต่อไปได้ ซึ่งในที่สุดเป็นอันตกลงว่าจะจัดตั้งสหกรณ์ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรบางตำบลในท้องที่จังหวัดพิษณุโลกเป็นการทดลองก่อน

ในตอนปลายปี พ.ศ. ๒๔๕๙ กรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ โดยมีพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงเป็นอธิบดีและดำรงตำแหน่งนายทะเบียนสหกรณ์จึงได้รับจดทะเบียนสหกรณ์ ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นในจังหวัดพิษณุโลกเป็นสหกรณ์สมาคมแรกแห่งประเทศไทย ชื่อ “สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้” มีสำนักอยู่ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๙

ภาพหน้าปก

เว็บไซต์สันนิบาตสหกรณ์แห่งชาติ (<https://www.clt.or.th>)

แหล่งข้อมูล

- สารานุกรม ๖๐ พรรษาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับการสหกรณ์ไทยและสารานุกรม ๑๐๐ ปีสหกรณ์ไทยเนื่องในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีอภิปรายในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ กอปรกับในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ สหกรณ์ไทย ดำเนินงานครบ ๑๐๐ ปี

อายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ผู้กำละเมิด ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐ**

ข้อเท็จจริง

เทศบาล ก. ถูกบุคคลภายนอกฟ้องต่อศาลปกครองกลางให้รับผิดคดีใช้คำสั่งใหม่ทดแทนกรณีสะพานข้ามแม่น้ำ ข. ซึ่งเทศบาล ก. เป็นผู้ว่าจ้างให้ก่อสร้างนั้นได้พังทลายลงสิ้นเชิงทำให้มีประชาชนได้รับบาดเจ็บ ๑๔ ราย และเสียชีวิต ๔ ราย ซึ่งศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาให้เทศบาล ก. ชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้ฟ้องคดีแต่ละรายรวม ๕ คดี รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๔,๘๕๔,๒๐๐ บาท (ยังไม่ได้คำนวณดอกเบี้ยให้เป็นปัจจุบัน) เทศบาล ก. ได้ยื่นอุทธรณ์ และคดีทั้งหมดอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

ข้อหาหรือ

เทศบาล ก. ขอรื้อว่าหากการกระทำของเจ้าหน้าที่อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายขึ้นได้เกิดขึ้นมากกว่า ๑๐ ปีแล้ว หน่วยงานของรัฐสามารถใช้สิทธิตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙^๑ ได้หรือไม่ อย่างไร^๒

คำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามกฎหมายได้กำหนดเกี่ยวกับการที่หน่วยงานของรัฐจะใช้สิทธิเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดใช้คำสั่งใหม่ทดแทน

แก่หน่วยงานของรัฐ จำแนกได้เป็น ๒ กรณี กล่าวคือ

๑. กรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย (ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก) เพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐนั้นมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งมีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐใช้คำสั่งใหม่ทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย ตามความในพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๙ ประกอบมาตรา ๘^๓ ซึ่งกรณีนี้จะถือตามกำหนดอายุความดังกล่าวโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าเหตุละเมิดเกิดขึ้นมากกว่า ๑๐ ปีแล้วหรือไม่ เนื่องจากเป็นอายุความในการใช้สิทธิไล่เบี้ยซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ

๒. กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐโดยตรงไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานของรัฐนั้นมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งมีกำหนดอายุความสองปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัว

* อัยการพิเศษฝ่ายสัญญาและหรือ ๒ สำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย สำนักงานอัยการสูงสุด
** สำนวนข้อหาหรือสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย เลขรับที่ ท.๓๖/๒๕๖๕

^๑ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๙ ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียกร้องคำสั่งใหม่ทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิทธิเรียกร้องคำสั่งใหม่ทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ ผู้จะพึงต้องใช้คำสั่งใหม่ทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิด แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิด ให้สิทธิเรียกร้องคำสั่งใหม่ทดแทนนั้นมีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

^๒ เทศบาล ก. ได้ขอรื้อหรือหลายประเด็น แต่บทความนี้ขอนำเสนอปัญหาจากข้อหาหรือเพียงประเด็นเดียว

^๓ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๘ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

เจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งหากหน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบ ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้นมีการกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ตามความในพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๑๐ แต่ต้องไม่เกินสิบปี นับแต่วันทำละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๘^๔ (ประกอบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑^๕ หรือพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๑๒^๖ แล้วแต่กรณี) แต่ทั้งนี้ หากเป็นกรณีคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาจะอยู่ในบังคับที่จะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์เรื่องอายุความที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕๑ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕)^๗ ด้วย

หมายเหตุ

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดอายุความทั่วไปในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากมูลละเมิดว่าขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด

^๔ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๔๔๘ สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ทานว่าขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด

แต่ถ้าเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิดมิใช่ตามกฎหมายลักษณะอาญา และมีกำหนดอายุความทางอาญายาวกว่าที่กล่าวมานั้นไซ้ร์ ทานให้เอาอายุความที่ยาวกว่านั้นมาบังคับ

^๕ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๕๑ การฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) ให้ยื่นฟ้องภายในหนึ่งปี และการฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) ให้ยื่นฟ้องภายในห้าปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มีเหตุแห่งการฟ้องคดี

^๖ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๘ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด

^๗ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๕๑ ถ้าไม่มีผู้ใดฟ้องทวงอาญา สิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องทางแพ่งเนื่องจากความผิดนั้นย่อมระงับไปตามกำหนดเวลาดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเรื่องอายุความฟ้องคดีอาญา แม้ถึงว่าผู้เยาว์หรือผู้วิกลจริตในมาตรา ๑๙๓/๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะเป็นผู้ฟ้องหรือได้ฟ้องต่างหากจากคดีอาญาก็ตาม

ถ้าคดีอาญาได้ฟ้องต่อศาลและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาลด้วยแล้ว แต่คดียังไม่เด็ดขาด อายุความซึ่งผู้เสียหายมีสิทธิจะฟ้องคดีแพ่งย่อมระงับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ถ้าโจทก์ได้ฟ้องคดีอาญาและศาลพิพากษาลงโทษจำเลยจนคดีเด็ดขาดแล้วก่อนที่ได้ฟ้องคดีแพ่ง สิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีแพ่งย่อมมีตามกำหนดอายุความในมาตรา ๑๙๓/๓๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ถ้าโจทก์ฟ้องคดีอาญาและศาลพิพากษายกฟ้องปล่อยจำเลยจนคดีเด็ดขาดแล้วก่อนที่ได้ยื่นฟ้องคดีแพ่ง สิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีแพ่งย่อมมีอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ส่วนพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดอายุความไว้เป็นการเฉพาะใน ๒ กรณี คือ (๑) กรณีที่หน่วยงานของรัฐได้รับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ภายในอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย และ (๒) กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ภายในอายุความสองปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน

๒. โดยที่มาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดเป็นหลักการว่า “บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับใดๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน” จึงมีประเด็นพิจารณาว่าการที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดอายุความไว้เป็นการเฉพาะในกรณีดังกล่าวข้างต้น เป็นการยกเว้นมิให้นำอายุความตามมาตรา ๔๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับ ทั้งมาตราหรือเฉพาะส่วนใด ซึ่งในประเด็นนี้สำนักงานอัยการสูงสุดได้วินิจฉัยว่า “หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกำหนดอายุความในพระราชบัญญัติ

ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๑๐ แต่ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันทำละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๘ แต่ทั้งนี้ หากเป็นกรณีคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาจะอยู่ในบังคับที่จะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์เรื่องอายุความที่บัญญัติไว้ โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕๑ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕) ด้วย^๘ และคำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุดดังกล่าวยังสอดคล้องกับคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.๘๐๓/๒๕๖๑ ที่วินิจฉัยว่า “มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีผลเป็นการยกเว้น มาตรา ๔๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดขาดอายุความเมื่อพ้นหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการทำละเมิดและรู้ตัวผู้ที่จำต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น ไม่ได้มีผลยกเว้นในส่วนที่กำหนดว่าสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดขาดอายุความเมื่อพ้นกำหนดสิบปีนับแต่วันทำละเมิด แต่อย่างไรก็ตาม ถ้ามูลละเมิดมีมูลหรือเกิดจากการกระทำความผิดทางอาญา หากอายุความทางอาญา มีกำหนดยาวกว่าก็นำอายุความทางอาญามาใช้บังคับแทนอายุความทางแพ่ง”

๓. ในประเด็นการนับอายุความตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๖ แจ้งโดยหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๒๓๗ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๖ ให้ส่วนราชการถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ตามเรื่องเสร็จที่ ๔๒๖/๒๕๔๖ โดยต้องถือเอาวันที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้แทนของนิติบุคคลรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นวันเริ่มนับอายุความ โดยหัวหน้า

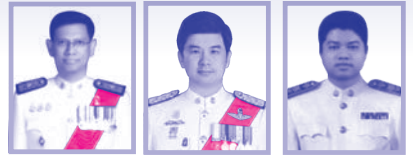
หน่วยงานของรัฐจะรู้ถึงถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้ทราบรายงานของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิดเท่านั้น

๔. มีประเด็นพิจารณาต่อไปว่าในกรณีเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดถึงแก่ความตายก่อนที่หน่วยงานของรัฐจะได้รับคดีใช้ค่าสินไหมที่หน่วยงานของรัฐใช้ให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หน่วยงานของรัฐจะฟ้องเรียกให้ผู้จัดการมรดกหรือทายาทของผู้นั้นชำระหนี้ดังกล่าวได้ภายในอายุความเท่าใด ในประเด็นนี้สำนักงานอัยการสูงสุดเคยวินิจฉัยตามสำนวนข้อหารือ เลขรับที่ ท.๑๒๒/๒๕๖๓ ว่าการที่หน่วยงานของรัฐจะฟ้องเรียกให้ผู้จัดการมรดกหรือทายาทของผู้นั้นชำระหนี้จะต้องฟ้องภายในกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่เมื่อหน่วยงานของรัฐนั้นได้รู้หรือควรได้รู้ถึงความตายของผู้นั้น ทั้งนี้ ไม่เกินสิบปีนับแต่เมื่อผู้นั้นตาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๔ วรรคสาม และวรรคสี่ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ (๑๐))^๙ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๑๙/๒๕๖๓ ที่วินิจฉัยว่า มาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีเจตนารมณ์ที่จะให้ใช้บังคับกับกรณีที่หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ใช้สิทธิเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวให้แก่ตนเท่านั้น กรณีที่หน่วยงานของรัฐซึ่งต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ใช้สิทธิเรียกให้ทายาทของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวให้แก่ตนต้องอยู่ในบังคับของ มาตรา ๑๗๕๔ วรรคสาม และวรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

^๘ ในกรณีที่มีการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำเดียวกันกับการกระทำความผิดอาญาและก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่หน่วยงานของรัฐ โดยเป็นความเสียหายในทางแพ่งอันเป็นผลโดยตรงมาจากการกระทำความผิดในคดีอาญา สำนักงานอัยการสูงสุดเคยวินิจฉัยตามสำนวนข้อหารือ เลขรับที่ ท.๑๒๒/๒๕๖๓ ว่าการฟ้องเรียกค่าเสียหายในกรณีดังกล่าวเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา จึงเอาอายุความที่ยาวกว่านั้นมาบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๘ วรรคสอง และต้องพิจารณาประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕๑ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕) ด้วย

^๙ **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์**
มาตรา ๑๗๕๔ ห้ามมิให้ฟ้องคดีมรดกเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่เมื่อเจ้ามรดกตาย หรือนับแต่เมื่อทายาทโดยธรรมได้รู้ หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก
คดีฟ้องเรียกตามข้อกำหนดพินัยกรรม มิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เมื่อผู้รับพินัยกรรมได้รู้หรือควรได้รู้ถึงสิทธิซึ่งตนมีอยู่ตามพินัยกรรม ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๙๓/๒๗ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าสิทธิเรียกร้องของเจ้าหน้าที่นั้นมีต่อเจ้ามรดกมีกำหนดอายุความยาวกว่าหนึ่งปี มิให้เจ้าหน้าที่นั้นฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รู้ หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก
ถึงอย่างไรก็ดี สิทธิเรียกร้องตามที่ว่ามาในวรรคก่อน ๆ นั้น มิให้ฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนดสิบปีนับแต่เมื่อเจ้ามรดกตาย

เขา...ภูคาเด่น

สัก

รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์*
มนต์ชัย ชนินทรสิลา**
รวีพันธ์ ชุมชาติ***

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๐๒/๒๕๖๔ แม้จำเลยจะมีได้เป็นคนพาผู้เสียหายที่ ๒ มาที่บ้านของจำเลย แต่การที่จำเลยพาผู้เสียหายที่ ๒ ภายในบ้านไปที่ที่นอนนั้น ถือเป็นการพาผู้เสียหายที่ ๒ จากบริเวณหนึ่งไปยังอีกบริเวณหนึ่ง การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานพาเด็กอายุยังไม่เกิน ๑๕ ปี ไปเพื่อการอนาจารแล้ว

ความผิดฐานพรากเด็กอายุยังไม่เกิน ๑๕ ปี ไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเพื่อการอนาจารนั้น กฎหมายบัญญัติโดยมีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองอำนาจปกครองของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็ก อันมิใช่ตัวเด็กที่ถูกพรากและปกป้องมิให้ผู้ใดมาก่อการรบกวนหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระทั่งต่ออำนาจปกครองไม่ว่าโดยตรงหรือโดยปริยาย เด็กแม่จะไปอยู่ที่แห่งใดหากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลยังดูแลเอาใจใส่อยู่เด็กย่อมอยู่ในอำนาจปกครองดูแลของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลตลอดเวลาโดยไม่ขาดตอน ทั้งยังเป็นการลงโทษผู้ที่ละเมิดต่ออำนาจปกครองดูแลเด็กของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล นอกจากนี้กฎหมายได้จำกัดคำว่า “พราก” โดยวิธีการอย่างไร และไม่ว่าเด็กจะเป็นฝ่ายออกจากบ้านเองหรือโดยมีผู้ชักนำหรือไม่มีผู้ชักนำ แต่หากมีการกระทำต่อเด็กในทางเสื่อมเสียและเสียหายย่อมถือได้ว่าเป็นความผิด การที่ผู้เสียหายที่ ๒ ซึ่งอยู่ในอำนาจปกครองดูแลของผู้เสียหายที่ ๑ ซึ่งเป็นบิดาออกจากบ้านไปเล่นที่บ้านของจำเลย แล้วถูกจำเลยพาไปกระทำอนาจารบริเวณที่นอน การกระทำของจำเลยดังกล่าวย่อมทำให้อำนาจปกครองดูแลของผู้เสียหาย

ที่ ๑ ถูกตัดขาดพรากไปแล้วโดยปริยาย หากใช้ความผิดฐานพรากเด็กจะต้องถึงขนาดเป็นการกระทำที่ต้องพาไปหรือแยกเด็กออกไปจากความปกครองตั้งแต่เด็กออกจากบ้าน ถึงจะทำให้ความปกครองถูกรบกวนหรือถูกกระทบกระเทือน ดังนั้น เมื่อผู้เสียหายที่ ๒ ออกจากบ้านแล้วถูกจำเลยกระทำในทางเสื่อมเสียเช่นนี้ ถือได้ว่าเป็นการพาและแยกเด็กไปจากความปกครองดูแลและล่วงละเมิดอำนาจปกครองของผู้เสียหายที่ ๑ ซึ่งเป็นบิดา อันเป็นความหมายของคำว่าพรากแล้ว การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานพรากเด็กอายุยังไม่เกิน ๑๕ ปี ไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเพื่อการอนาจารด้วยผู้เสียหายที่ ๑ บิดาผู้เสียหายที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้ปกครองดูแลจึงมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าวจากจำเลยได้

จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๙ วรรคสอง, ๒๘๓ ทวิ วรรคสอง, ๓๑๗ วรรคสาม การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ การกระทำของความผิดฐานพาเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเพื่อการอนาจารและฐานกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี เป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษฐานกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี อันเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุก ๓ ปี ความผิดฐานพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเพื่อการอนาจาร จำคุก ๕ ปี รวมจำคุก ๘ ปี ให้จำเลย

* ประธานแผนกคดีเลือกตั้งในศาลอุทธรณ์.

** รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง.

*** เจ้าพนักงานคดีชำนาญการพิเศษ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง.

خذใช้คำลีนไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ ๑ เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท ฯ

(รังสรรค์ โรจน์ชวิน - สาคร ตั้งวรรณวิบูลย์ - เกรียงศักดิ์ โฆมานะสิน)

ข้อสังเกต องค์ประกอบความผิดฐาน “พาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๓ ทวิ วรรคแรก เป็นการพาบุคคลอายุเกิน ๑๕ ปี แต่ยังไม่เกิน ๑๘ ปี ไปเพื่อการอนาจาร แม้ผู้นั้นจะยินยอม กรณีการกระทำแก่เด็กอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๘๓ ทวิ วรรคสอง ฯ แต่ถ้าพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจารโดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชี้ย ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีการข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ย่อมเป็นความผิดตามมาตรา ๒๘๔ วรรคแรก ฯ ทั้งนี้ การพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจารอันจะเป็นความผิดตามมาตรา ๒๘๓ ทวิ และมาตรา ๒๘๔ ต้องเป็นการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของตนเองหรือผู้ร่วมกระทำผิดกับตน แต่ถ้าเป็นการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น ย่อมเป็นความผิดตามมาตรา ๒๘๒ (ชายหรือหญิงยินยอม) และมาตรา ๒๘๓ (กรณีชายหรือหญิงไม่ยินยอม) แล้วแต่กรณี

สำหรับความผิดฐานพาผู้อื่น (เด็ก) ไปเพื่อการอนาจาร กับความผิดฐานพรากรผู้อื่น (เด็ก) ไปเพื่อการอนาจาร เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยในทำนองเดียวกันว่าเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๖๖/๒๕๕๘, ๗๖๙๕/๒๕๕๑, ๗๘๕๓/๒๕๕๙, ๔๔๘๕/๒๕๕๘ เป็นต้น เพราะเป็นการกระทำต่อผู้เสียหายต่างกัน กล่าวคือความผิดฐานพาไปเพื่อการอนาจารเป็นการกระทำต่อตัวผู้ถูกพาไป ผู้เสียหายในความผิดฐานนี้คือผู้ถูกพาไป แต่ความผิดฐานพรากรเด็กหรือผู้เยาว์ เป็นการกระทำต่ออำนาจปกครองของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล ผู้เสียหายในความผิดฐานนี้คือบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล

ส่วนความผิดฐานพาเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีไปเพื่อการอนาจารและความผิดฐานทำอนาจาร กระทำชำเรา หรือข่มขืนกระทำชำเราเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีเป็นการกระทำต่อผู้เสียหายคนเดียวกันคือตัวเด็กผู้ถูกกระทำ และทำโดยมีเจตนาเดียวคือเพื่ออนาจาร กระทำชำเรา หรือข่มขืนกระทำชำเราเด็กนั้น จึงเป็นการ

กระทำการเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท

ฎ.๖๒๑๕/๒๕๕๖, ๗๘๕๓/๒๕๕๙ และ ๔๕๔๗/๒๕๕๒

อนึ่ง ก่อนหน้านี้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๗๔/๒๕๕๘ วินิจฉัยไว้ว่า ความผิดฐานพรากรเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๗ กฎหมายมุ่งคุ้มครองอำนาจปกครองของบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล แต่กรณีจะเป็นความผิดดังกล่าวได้จะต้องมีการกระทำที่เป็นการพรากรซึ่งหมายถึงการพาไปเสียประกอบด้วย เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่าก่อนเกิดเหตุ ผู้เสียหายที่ ๑ ไปตีแม่เบียร์กับ ส. ภริยาจำเลยจนมาไม่ได้สติ ส. พาผู้เสียหายที่ ๑ กลับไปส่งที่บ้าน แต่ ด. ยายของผู้เสียหายที่ ๑ ให้ ส. พาผู้เสียหายที่ ๑ กลับไป เพราะเกรงว่าผู้เสียหายที่ ๑ จะถูกลงโทษ ส. จึงพาผู้เสียหายที่ ๑ ไปนอนที่แคร่หน้าห้องนอนของจำเลยและ ส. เมื่อจำเลยกลับถึงบ้านเห็นผู้เสียหายที่ ๑ นอนหลับอยู่บนแคร่จึงกระทำชำเราผู้เสียหายที่ ๑ จำเลยจึงมิได้กระทำการอันเป็นการพรากรผู้เสียหายที่ ๑ ไปเสียจากผู้ดูแล คงมีแต่เจตนากระทำชำเราผู้เสียหายที่ ๑ เท่านั้น แม้หลังจากจำเลยกระทำชำเราผู้เสียหายที่ ๑ ที่แคร่แล้ว จำเลยจะอุ้มผู้เสียหายที่ ๑ เข้าไปกระทำชำเราในห้องนอนของบุตรสาวจำเลยซึ่งอยู่บริเวณเดียวกันอีก ๒ ครั้ง ก็ไม่เป็นการกระทำที่เป็นการพรากรตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว เพราะมิได้พาผู้เสียหายที่ ๑ ไปที่อื่นอีก และถือไม่ได้ว่าเป็นการพาผู้เสียหายที่ ๑ ซึ่งเป็นเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเพื่อการอนาจารด้วย ดังนั้น คำพิพากษาศาลฎีกาเรื่องนี้จึงจะถูกกลับหลักโดยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๐๒/๒๕๖๔ แล้ว

หมายเหตุ ความผิดฐาน “พาไปเพื่อการอนาจาร” คือการพาจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยมีเจตนาจะพาไปเพื่ออนาจาร ไม่ต้องคำนึงว่าการพานั้นจะห่างกับที่เดิมเพียงใด จึงอาจอยู่ในบริเวณเดียวกัน หรือติดกันก็ได้ ส่วนความผิดฐาน “พรากร” ไม่ต้องมีการพา แต่ต้องเป็นการทำอันตรายหรือรบกวนอำนาจปกครองที่มีต่อตัวผู้ถูกพรากร ดังนั้น หากมีการทำอันตรายหรือรบกวนอำนาจปกครองแล้ว แม้ไม่มีการพาเด็กหรือผู้เยาว์ไปจากที่อยู่เลย ก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว

How to Get Away with Law Exam (2) : Administrative Law (General Part)

ข้อสอบกฎหมายทำยังไงกับมันดิน: (๒) : กฎหมายปกครอง (ภาคทั่วไป)

๑. เกริ่นนำ

ในการสอบ จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดคือผู้เข้าสอบจะต้องได้คะแนนมากที่สุดในข้อที่ทำได้ และต้องไม่ได้ ๐ คะแนนในข้อที่ทำได้ ส่วนที่สำคัญที่สุดในการตอบข้อสอบคือผู้เข้าสอบมีความรู้และความเข้าใจในวิชานั้น ๆ เพียงใด ส่วนที่สำคัญต่อมาก็คือ “ลีลา” หรือวิธีการในการแสดงคำตอบออกมาให้ผู้ตรวจข้อสอบได้เห็น

บทความนี้เป็นภาคต่อของบทความที่แล้ว^๑ โดยมีวัตถุประสงค์ยกตัวอย่างข้อสอบกฎหมายที่เป็นภาษาอังกฤษ แนวการตอบ แนะนำวิธีการตอบตามลำดับ พร้อมทั้งแนะนำตัวอย่างไวยากรณ์และคำศัพท์กฎหมายที่น่าสนใจ

๒. ตัวอย่างข้อสอบ^๒

Stop Pollution Now (STOP), a public interest organization, wants to challenge recent actions of the Board of Investment (BOI) granting special promotion and other benefits

to the oil and gas industry. STOP filed a complaint alleging that drilling activity in the national forests will increase, and recreational users of the forests, as well as the forests themselves, will suffer from such increased activity. The BOI should refrain from actions that lead to devastation of the environment. Therefore, promotion and other benefits should not be vested to the industry.

Having carefully considered STOP’s claims, the BOI stated that it had weighed options before going forward and found that granting privileges to the oil and gas industry was in the interest of the nation. Against STOP’s pleas, the BOI decided to continue with the plan to encourage the industry.

Displeased with such arguments, STOP brought the case against BOI to the Central Administrative Court. STOP argued that it

* ผู้ช่วยเลขานุการรองอัยการสูงสุด (นายไพรัช พรสมบูรณ์ศิริ) และที่ปรึกษากฎหมายกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, น.บ. (เชียงใหม่), น.บ.ท., น.ม. (ศรีปทุม), LL.M. (Bucerius)

** อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีแพ่ง ๓, น.บ. (ธรรมศาสตร์), น.บ.ท., น.ม. (ธรรมศาสตร์), นิสิตหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต (จุฬาฯ)

ผู้เขียนทั้งสองขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.วศิน ยิ้มแย้ม สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์
^๑ โปรดดู มณฑล อรรถกถยกุล และโชคชัย เนตรงามสว่าง. (๒๕๖๕). How to Get Away with Law Exam (1): Criminal Law (General Part). ในข่าวเนติบัณฑิตยสภา พศจิกายน ๒๕๖๕, หน้า ๑๓ - ๑๕

^๒ Excerpted and revised from the Supreme Court of Colorado (Board of Law Examiners), FEBRUARY 2004 BAR EXAM Essay (Question no. 8). Available at <https://www.law.du.edu/sites/default/files/2020-03/AdministrativeLaw.pdf#page702> (Last accessed 30th January, 2023.)

should be allowed to bring the action because it has “a special interest and expertise in the conservation, appropriate recreational use, and sound maintenance of the national forests”.

Discuss whether the BOI’s action is reviewable by the courts and whether STOP has standing to sue the BOI to the Central Administrative Court.

ข้อสอบดังกล่าว อาจแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า

องค์กรหยุดมลพิษเดี่ยวนี (สตอป) เป็นองค์กรเพื่อประโยชน์สาธารณะ ต้องการที่จะคัดค้านนโยบายล่าสุดของคณะกรรมการสำนักงานส่งเสริมการลงทุนที่ให้สนับสนุนและให้สิทธิประโยชน์กับอุตสาหกรรมน้ำมันและแก๊ส องค์กรหยุดมลพิษเดี่ยวนียื่นคัดค้านกล่าวหาว่า การขุดและเจาะในป่าของประเทศจะเพิ่มขึ้นและจะทำให้เกิดความเสียหายแก่คนที่ได้ประโยชน์จากป่าและตัวป่านั้นเอง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนไม่ควรเป็นส่วนหนึ่งของการทำลายสิ่งแวดล้อม ดังนั้น จึงไม่ควรที่จะส่งเสริมการลงทุนให้แก่อุตสาหกรรมประเภทนี้

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแถลงว่าได้พิจารณาข้อเรียกร้องขององค์กรหยุดมลพิษเดี่ยวนีอย่างถี่ถ้วนพร้อมกับซึ่งน้ำหนักผลประโยชน์ของประเทศอย่างดีแล้วก่อนที่จะตัดสินใจให้สิทธิประโยชน์แก่อุตสาหกรรมน้ำมันและแก๊ส ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อเรียกร้องขององค์กรหยุดมลพิษเดี่ยวนี สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนตัดสินใจที่จะเดินหน้านโยบายและแผนที่จะสนับสนุนอุตสาหกรรมนี้

องค์กรหยุดมลพิษเดี่ยวนีผิดหวังกับคำวินิจฉัยดังกล่าว จึงได้ยื่นฟ้องคดีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนต่อศาลปกครองกลาง โดยอ้างว่าตนมีผลประโยชน์เป็นพิเศษและประสบการณ์ในการพิทักษ์ ปกป้อง รักษาป่าแห่งชาติ

ให้อภิปรายว่า การกระทำของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนอยู่ในอำนาจการตรวจ

สอบของศาลปกครองหรือไม่ และองค์กรพิทักษ์มลพิษเดี่ยวนีจะยื่นฟ้องคดีปกครองต่อศาลปกครองกลางได้หรือไม่

๓. วิธีไล่สายการตอบข้อสอบ

ข้อสอบข้อนี้เป็นข้อสอบกฎหมายปกครองภาคทั่วไป ซึ่งโดยทั่วไป จะมุ่งเน้นทดสอบความรู้ของผู้เข้าสอบในเรื่อง “การกระทำทางปกครอง” ว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำทางปกครองหรือไม่ และหากใช่ การกระทำทางปกครองนั้นอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครองหรือไม่

(๑) การกระทำทางปกครอง (administrative act) คือการกระทำของหน่วยงานทางปกครองที่ใช้อำนาจทางปกครอง (ไม่ใช่การกระทำทางกายภาพ) แบ่งได้เป็นสองประเภทหลัก ๆ คือ

๑. กฎ

๒. คำสั่ง

(๒) อำนาจในการพิจารณาคดีปกครอง

นับแต่ได้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้น ศาลปกครองเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีปกครองเป็นการทั่วไป (ตามระบบศาลคู่) เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติให้คดีปกครองบางประเภทอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลอื่นนอกจากศาลปกครอง

ดังนั้น การตอบข้อสอบข้อนี้จึงต้องพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

๑) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือไม่ (Is BOI an Administrative Agency?)

๒) การกระทำของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นการกระทำทางปกครองหรือไม่ (ถ้าใช่ เป็นการกระทำประเภทใด) (Is the BOI’s Action an Administrative Act? (And If Yes – What Type of Administrative Act is It?))

๓) ศาลปกครองเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีดังกล่าวหรือไม่ (Does the Administrative Court

have the Jurisdiction Over the Case?)

๔) ผู้ฟ้องคดีมีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองหรือไม่ (Does the Plaintiff Have the Right to Bring the Case to the Administrative Court?)

๔. ตัวอย่างคำตอบ

[Opening statement --- บทนำ]

The question is whether Stop Pollution Now (STOP) has the right to stand the case.

[Is the BOI an Administrative Agency?– สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือไม่ คู่กรณีฝ่ายหนึ่งจะต้องเป็น “รัฐ” คือมีสถานะเหนือกว่าคู่กรณีอีกฝ่ายที่เป็นเอกชน ซึ่งการดำเนินการของหน่วยงานทางปกครองจะต้องเป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมายด้วย ดังนั้นถ้าไม่มีคู่กรณีอย่างน้อยหนึ่งฝ่ายมีสถานะเป็นหน่วยงานทางปกครอง (หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐ) ย่อมไม่มีทางเป็นคดีปกครองได้เลย]

For a case to be categorized as an administrative case, at least one party must be the “state” agency. Otherwise, the case could not be heard in the Administrative Court. In this specific case, the BOI has been established by law and is an affiliated government agency under The Office of the Prime Minister, as per section 7 (13) of the Reorganization of Ministry, Sub-Ministry, and Department Act B.E. 2545. Therefore, the BOI is fallen under the definition of “administrative agency” as prescribed by section 3 of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure B.E. 2542.

[Is the BOI’s Action an Administrative Act? (And If Yes – What Type of Administrative Act is It?) การกระทำของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม

การลงทุนเป็นการกระทำทางปกครองหรือไม่ (ถ้าใช่เป็นการกระทำประเภทใด) การกระทำของหน่วยงานทางปกครองบางอย่างก็ไม่ใช่การกระทำทางปกครอง เช่น การกระทำทางกายภาพ

The BOI’s action in question was its plan to promote and grant privileges to specific industry—specifically speaking, the oil and gas industry. Had the plan been implemented, it could have given the industry an upper hand over other industries. In so doing, the BOI, as an administrative agency, exercised its power under the law that establishes juristic relations between persons or affects the individual’s status of rights and duties. The action in question is hence the administrative act as detailed in section 5 of the Administrative Procedure Act B.E. 2539

[Does the Administrative Court have the Jurisdiction Over the Case– ศาลปกครองเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีดังกล่าวหรือไม่ ประเทศไทยใช้ระบบศาลคู่ ศาลปกครองจึงเป็นศาลที่มีอำนาจทั่วไปในการพิจารณาคดีปกครอง แต่ก็อาจจะมียุทธคดีปกครองบางประเภทที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครอง เช่น มีกฎหมายบัญญัติให้คดีปกครองดังกล่าวอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลอื่น]

The Administrative Court has been established according to the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure B.E. 2542. Generally speaking, administrative cases should be heard and adjudicated in administrative courts, unless specific laws explicitly state otherwise. Given that sections 9, 42, and 72 of the above-mentioned law empower the Administrative Court to hear cases that are

characterized by administrative disputes in nature, the plaintiff has the right to stand the case and the administrative court has the power to redress the disputes.

Despite the above argument that the BOI is an administrative agency, and its action is administrative act, the plaintiff must be a person who is aggrieved or injured or who may inevitably be aggrieved or injured in consequence of an action or omission by an administrative agency as conditioned by section 42 of the said Act. Although STOP has claimed that it was a public interest organization whose specializations are in the conservation, appropriate recreational use, and sound maintenance of the national forests, such expertise does not make them injured person under section 42. STOP was not affected by the BOI's act to promote or grant other benefits to the oil and gas industry. Neither STOP's rights nor duties were harmed by said action. Therefore, STOP has no right to bring the case against BOI to the Administrative Court.

[Closing statement –บทสรุป]

Having considered all the above facts, despite the BOI's action being an administrative act, since STOP is not an injured person by BOI's administrative act, the case cannot be brought against BOI. the Central Administrative Court is not the competence court as it has no jurisdiction to hear the case in question.

๕. เกล็ดลับที่น่าสนใจ

ข้อสอบข้อนี้เป็นการวัดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายปกครอง ภาควิชาไป ซึ่งจะวัดความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานทางปกครอง การตรวจสอบการใช้อำนาจของหน่วยงานทางปกครองโดยองค์กรตุลาการ (ศาลปกครอง) ดังนั้นในการตอบข้อสอบ ถ้าหากเห็นว่า เป็นวิชากฎหมายปกครอง ภาควิชาไป อย่างน้อยจะต้องวินิจฉัยให้ได้ว่าหน่วยงานอย่างน้อยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองและมีการกระทำทางปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ ซึ่งถ้าหากวินิจฉัยในประเด็นเรื่องหน่วยงานทางปกครอง หรือการกระทำทางปกครอง แล้ว ย่อมจะได้คะแนนบ้างไม่มากก็น้อย

๖. สำหรับคำศัพท์ที่น่าสนใจตามข้อสอบที่ยกมามีดังนี้

Public Interest (n, adj) ประโยชน์สาธารณะ
Grant (v) อนุญาต, ให้
File a Complaint (v) ร้องทุกข์ หรือ ยื่นฟ้อง
Allege (v) กล่าวหา
Refrain (v) จงดเว้น
Vested (adj) มอบให้อย่างเด็ดขาด, มอบให้อย่างสมบูรณ์
Weighed (v) ชั่งน้ำหนัก
Central Administrative Court (n) ศาลปกครองกลาง
Reviewable (adj) สามารถทบทวนได้
Administrative Act (n) การกระทำทางปกครอง
Administrative Case (n) คดีปกครอง
Administrative Agency (n) หน่วยงานทางปกครอง
Issuance (n) การออกคำสั่ง
Aggrieved (adj) เดือดร้อนเสียหาย

วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง

รวินท์ ชัยภิวตรภักดิ์*

ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ วิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์

คำถามข้อ ๙^๑

นายจันทร์ นายพุทธ และนายศุภกรร่วมกันลงทุนซื้อที่ดิน ๓ แปลง คือ ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑ เลขที่ ๒ และเลขที่ ๓ โดยมีชื่อบุคคลทั้งสามถือกรรมสิทธิ์รวม หลังจากนั้นนายจันทร์ นายพุทธ และนายศุภกรก่อสร้างอาคารสำนักงานบนที่ดินโฉนดเลขที่ ๑ เพื่อทำเป็นสำนักงานให้เช่า ระหว่างที่ยังไม่มีผู้เช่าได้อนุญาตให้บริษัทร่ำรวย จำกัด ใช้อาคารเป็นสำนักงานโดยไม่มีค่าตอบแทน ต่อมานายศุภกรไม่ประสงค์ให้บริษัทร่ำรวย จำกัด ใช้อาคารต่อไป จึงแจ้งให้บริษัทร่ำรวย จำกัด ย้ายออกจากอาคาร บริษัทร่ำรวย จำกัด ไปติดต่อเจรจาขอทำสัญญาเช่าอาคารกับนายจันทร์และนายพุทธ นายจันทร์และนายพุทธร่วมกันทำสัญญาให้บริษัทร่ำรวย จำกัด เช่าอาคารบนที่ดินโฉนดเลขที่ ๑ เป็นเวลา ๓ ปี ค่าเช่าเดือนละ ๕๐,๐๐๐ บาท โดยมีได้แจ้งให้นายศุภกรทราบ ส่วนที่ดินโฉนดเลขที่ ๒ นายจันทร์และนายพุทธตกลงให้นายศุภกรนำที่ดินไปให้นายดำเช่าเป็นเวลา ๑ ปี ค่าเช่าเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท ต่อมานายดำผิมนัดไม่ชำระค่าเช่า นายศุภกรจึงบอกเลิกสัญญาเช่าแก่นายดำ นายดำได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญาแล้ว นายดำได้ไปติดต่อขอเช่าที่ดินจากนายจันทร์ นายจันทร์ทำสัญญาเช่าที่ดินฉบับใหม่ให้นายดำเช่าที่ดินโฉนดเลขที่ ๒ ต่ออีก ๑ ปี ค่าเช่าเดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท โดยมีได้แจ้งนายพุทธและนายศุภกรทราบ ส่วนโฉนดเลขที่ ๓ นายพุทธซึ่งเป็นผู้ถือโฉนดที่ดินไว้ได้นำโฉนดที่ดินไปมอบให้นายอาทิตย์ เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันตามสัญญากู้ยืมเงิน นายศุภกร

ต้องการขายที่ดินโฉนดเลขที่ ๓ ส่วนของตน แต่นายพุทธไม่ส่งมอบโฉนดที่ดินให้ ต่อมานายศุภกรฟ้องขับไล่บริษัทร่ำรวย จำกัด ออกจากอาคารบนที่ดินโฉนดเลขที่ ๑ กับฟ้องขับไล่นายดำออกจากที่ดินโฉนดเลขที่ ๒ และฟ้องขอให้บังคับนายพุทธส่งมอบโฉนดที่ดินเลขที่ ๓ ให้นายศุภกรเพื่อจดทะเบียนซื้อขาย บริษัทร่ำรวย จำกัด นายดำ และนายพุทธต่างให้การต่อสู้คดี ขอให้ยกฟ้อง

ให้วินิจฉัยว่า

- (ก) นายศุภกรมีอำนาจฟ้องขับไล่บริษัทร่ำรวย จำกัด ออกจากอาคารบนที่ดินโฉนดเลขที่ ๑ ได้หรือไม่
- (ข) นายศุภกรมีอำนาจฟ้องขับไล่นายดำออกจากที่ดินโฉนดเลขที่ ๒ ได้หรือไม่
- (ค) นายศุภกรฟ้องขอให้บังคับนายพุทธส่งมอบโฉนดเลขที่ ๓ เพื่อจดทะเบียนซื้อขายได้หรือไม่

ธงคำตอบข้อ ๙

(ก) การให้เช่าอาคารกรรมสิทธิ์รวมถือเป็นการจัดการตามธรรมดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๕๘ วรรคสอง และเป็นไปตามเจตนาของผู้เป็นเจ้าของรวมที่ก่อสร้างอาคารเพื่อให้บริการแก่บุคคลภายนอกเช่า การที่นายจันทร์และนายพุทธร่วมกันทำสัญญาให้บริษัทร่ำรวย จำกัด เช่าอาคารบนที่ดินกรรมสิทธิ์รวมเป็นการจัดการตามวัตถุประสงค์ของเจ้าของรวม นอกจากไม่เสียหายแล้วกลับมีประโยชน์ยิ่งกว่า เพราะเดิมเจ้าของรวมให้บริษัทร่ำรวย จำกัด ใช้สอยไม่มีค่าตอบแทน กรณีไม่เป็นการใช้ทรัพย์สิน

* ผู้ช่วยเลขานุการรองอธิการสูงสุด, อธิการจังหวัดประจำสำนักงานอธิการสูงสุด

^๑ สอบเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

กรรมสิทธิ์รวมในทางขัดต่อสิทธิของนายสุรซึ่งเป็นเจ้าของรวมคนอื่นตามมาตรา ๑๓๖๐ วรรคหนึ่ง สัญญาเช่าอาคารมีผลผูกพันเจ้าของรวมทุกคน นายสุรไม่มีอำนาจฟ้องขับไล่บริษัท ร่ำรวย จำกัด ออกจากอาคารบนที่ดินโฉนดเลขที่ ๑ ได้ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๒๐/๒๕๔๙)

(ข) การให้เช่าที่ดินกรรมสิทธิ์รวมเป็นการจัดการตามธรรมดาเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามสภาพปกติของทรัพย์สินซึ่งเจ้าของรวมคนหนึ่งมีสิทธิจัดการได้เสมอ แต่ต้องไม่ขัดต่อสิทธิแห่งเจ้าของรวมคนอื่นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๕๘ วรรคสอง และมาตรา ๑๓๖๐ วรรคหนึ่ง การที่นายจันทร์ทำสัญญาเช่าที่ดินฉบับใหม่กับนายดำ โดยคิดค่าเช่าเพียงเดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท น้อยกว่าเดิมที่นายสุรให้เช่าเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท ย่อมทำให้เจ้าของรวมคนอื่นซึ่งได้มอบหมายให้นายสุรเป็นผู้ทำสัญญาเช่ากับนายดำได้รับความเสียหาย นายจันทร์จึงไม่มีอำนาจที่จะทำสัญญาเช่าฉบับใหม่กับนายดำ สัญญาเช่าฉบับใหม่จึงไม่ผูกพันนายสุรซึ่งเป็นเจ้าของรวมคนหนึ่ง เมื่อนายสุรบอกเลิกสัญญาเช่าแก่นายดำแล้ว นายดำยังอยู่ในที่ดินที่เช่าจึงเป็นการอยู่โดยละเมิด นายสุรมีอำนาจฟ้องขับไล่นายดำออกจากที่ดินโฉนดเลขที่ ๒ ได้ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๐๐๙/๒๕๕๒)

(ค) เจ้าของรวมแต่ละคนย่อมมีสิทธิใช้สอยที่ดินกรรมสิทธิ์รวมได้ แต่การใช้นั้นต้องไม่ขัดต่อสิทธิแห่งเจ้าของรวมคนอื่นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๖๐ วรรคหนึ่ง และเจ้าของรวมคนหนึ่ง ๆ จะจำหน่ายที่ดินส่วนของตนก็ได้ตามมาตรา ๑๓๖๑ วรรคหนึ่ง การที่นายพุธซึ่งเป็นผู้เก็บรักษาโฉนดที่ดินไว้โฉนดที่ดินไปให้ผู้อื่นยึดถือไว้เป็นประกันตามสัญญากู้ยืมเงินเป็นเหตุให้นายสุรไม่สามารถจดทะเบียนซื้อขายที่ดินเฉพาะส่วนของตนได้ ย่อมเป็นการขัดต่อสิทธิของนายสุร นายพุธมีหน้าที่ต้องดำเนินการนำโฉนดที่ดินคืนมาเพื่อส่งมอบแก่นายสุร นายสุรฟ้องขอให้บังคับนายพุธส่งมอบโฉนดเลขที่ ๓

เพื่อจดทะเบียนซื้อขายได้ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๙๒๐/๒๕๔๗)

หมายเหตุ

ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษาข้อนี้เป็นข้อที่แต่งได้สวยงาม โดยเป็นการร้อยเรียงคำพิพากษาศาลฎีกาสามฎีกาเข้าไว้ด้วยกัน โดยทั้งสามฎีกาเป็นประเด็นเกี่ยวกับอำนาจของเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมในอาคารหรือที่ดินพิพาทว่าสามารถดำเนินการใดได้บ้างซึ่งการทำข้อสอบในลักษณะนี้ผู้เขียนขอเสนอแนะให้นักศึกษาฝึกการ **จดจำคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นชุด** หมายความว่า คำพิพากษาศาลฎีกาในเรื่องเดียวกันหรือลักษณะเดียวกันให้อ่านไปในคราวเดียวกันแล้วจดจำไปพร้อม ๆ กัน

ในส่วนของประเด็นข้อสอบนี้ แบ่งได้เป็นสามประเด็นใหญ่ ๆ ดังนี้

๑. **เจ้าของกรรมสิทธิ์รวมบางคนมีอำนาจให้ผู้อื่นเช่าอาคารโดยเจ้าของรวมอีกคนไม่ทราบได้หรือไม่ตามคำถามข้อ (ก)** ว่านายสุรมีอำนาจฟ้องขับไล่บริษัท ร่ำรวย จำกัด ออกจากอาคารบนที่ดินโฉนดเลขที่ ๑ ได้หรือไม่ ซึ่งประเด็นคำถามนี้เทียบเคียงมาจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๒๐/๒๕๔๙ ซึ่งวินิจฉัยว่า “โจทก์กับจำเลยร่วมทั้งสองเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอาคารพิพาทร่วมกัน เดิมโจทก์ให้บริษัท จำเลยใช้อาคารพิพาทประกอบการค้า ต่อมาโจทก์แจ้งให้จำเลยออกจากอาคารพิพาท แต่หลังจากนั้นจำเลยร่วมทั้งสองให้จำเลยเช่าอาคารพิพาท แม้การทำหนังสือสัญญาเช่าระหว่างจำเลยร่วมทั้งสองจำเลยดังกล่าว โจทก์จะไม่ทราบ แต่การให้เช่าอาคารพิพาทถือเป็นการจัดการธรรมดาตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๕๘ วรรคสอง ซึ่งตรงตามวัตถุประสงค์ของเจ้าของรวมและนอกจากจะไม่เสียหายแล้วกลับมีประโยชน์ยิ่งกว่า เพราะเดิมโจทก์เพียงให้จำเลยอาศัยโดยไม่มีค่าตอบแทน แต่จำเลยร่วมทั้งสองให้จำเลยเช่าอาคารพิพาทโดยคิดค่าเช่า กรณีไม่เป็นการใช้ทรัพย์สินในทางขัดต่อสิทธิของโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าของรวม ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๖๐

วรรคหนึ่ง แม้โจทก์จะไม่ตกลงยินยอมด้วยก็ตามแต่ จำเลยรวมทั้งสองซึ่งเป็นเจ้าของรวมย่อมมีสิทธิใช้สอยทรัพย์สินได้เช่นกันจึงมีสิทธิทำสัญญาให้จำเลยเช่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องขับไล่จำเลยได้

๒. เจ้าของรวมบางคนโดยลำพังนำที่ดินออก ให้เช่าโดยคิดค่าเช่าน้อยกว่าที่เจ้าของรวมอีกคนเคย ให้เช่าได้หรือไม่ ตามคำถามข้อ (ข) ว่านายศุภร์มีอำนาจ ฟ้องขับไล่นายคำออกจากที่ดินโฉนดเลขที่ ๒ ได้หรือไม่ โดยประเด็นคำถามนี้เทียบเคียงมาจากคำพิพากษา ศาลฎีกาที่ ๙๐๐๙/๒๕๕๒ ซึ่งวินิจฉัยว่า “ส. เป็นเจ้าของรวมในที่ดินที่เช่าและการให้เช่าที่ดินเป็นการ จัดการตามธรรมดาเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นเพื่อให้เกิด ประโยชน์ตามสภาพปกติของทรัพย์สินซึ่งเจ้าของรวม คนหนึ่งมีสิทธิจัดการได้เสมอแต่ต้องไม่ขัดต่อสิทธิแห่ง เจ้าของรวมคนอื่น ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๕๘ วรรค สอง และ ๑๓๖๐ วรรคหนึ่ง การที่จำเลยทำสัญญาเช่า ฉบับใหม่กับ ส. ซึ่งเป็นเจ้าของรวมในที่ดินที่จำเลยเช่า โดยเสียค่าเช่าเพียงเดือนละ ๒,๕๐๐ บาท น้อยกว่าเดิม ที่เคยเสียค่าเช่าเดือนละ ๓,๐๐๐ บาท ย่อมทำให้เจ้าของ รวมคนอื่นซึ่งได้มอบหมายให้โจทก์เป็นผู้ทำสัญญาเช่า กับจำเลยได้รับความเสียหาย ส. จึงไม่มีอำนาจที่จะทำ สัญญาเช่ากับจำเลย สัญญาเช่าที่ดินจึงไม่ผูกพันโจทก์ ซึ่งเป็นเจ้าของรวมคนหนึ่ง เมื่อโจทก์บอกเลิกสัญญาเช่า กับจำเลยแล้ว จำเลยยังอยู่ในที่ดินที่เช่าจึงเป็นการอยู่ โดยละเมิด โจทก์มีอำนาจฟ้องขับไล่จำเลยออกจากที่ดิน เช่าได้”

๓. เจ้าของรวมบางคนนำโฉนดที่ดินไปให้ บุคคลอื่นยึดถือไว้เป็นประกันหนี้เงินกู้ของตน โดย เจ้าของรวมคนอื่นไม่รู้ได้หรือไม่ ตามคำถามข้อ (ค) ว่า นายศุภร์ฟ้องขอให้บังคับนายพุทธส่งมอบโฉนดเลขที่ ๓ เพื่อจดทะเบียนซื้อขายได้หรือไม่ ซึ่งประเด็นคำถามนี้ เทียบเคียงมาจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๙๒๐/ ๒๕๔๗ ซึ่งวินิจฉัยว่า “โจทก์ จำเลย และ ร. เป็นเจ้าของ รวมในที่ดิน แต่ละคนย่อมมีสิทธิใช้สอยที่ดินดังกล่าวได้ แต่ต้องไม่ขัดต่อสิทธิแห่งเจ้าของรวมคนอื่น ๆ และ

เจ้าของรวมคนหนึ่ง ๆ จะจำหน่ายที่ดินดังกล่าวส่วนของตน ก็ได้ การที่จำเลยซึ่งเป็นผู้เก็บรักษาโฉนดที่ดินไว้ นำโฉนดที่ดินไปให้บุคคลอื่นยึดถือไว้เป็นประกันหนี้ เงินกู้ เป็นเหตุให้โจทก์ไม่สามารถจดทะเบียนขายที่ดิน เฉพาะส่วนของโจทก์ได้ ย่อมขัดต่อสิทธิของโจทก์ จำเลย มีหน้าที่ต้องดำเนินการนำโฉนดที่ดินคืนมาเพื่อส่งมอบ แก่โจทก์ กรณีมิใช่สภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้บังคับ ชำระหนี้ได้”

เคล็ด (ไม่) ลับ

(๑). นักศึกษาควรฝึกการจดจำหรืออ่าน คำพิพากษาศาลฎีกาในเรื่องเดียวกันหรือลักษณะ เดียวกันไปในคราวเดียวกัน ที่เรียกว่าการจดจำ คำพิพากษาศาลฎีกาเป็นชุด ตามที่ผู้เขียนได้กล่าว ไปแล้วข้างต้น โดยนักศึกษอาจใช้เทคนิคการจดโน้ตย่อ เอาไว้และเมื่อไปอ่านเจอคำพิพากษาศาลฎีกาใดใหม่ใน เรื่องเดียวกันก็นำจดเพิ่มเติมเข้าไปด้วย เวลาอ่านทวน ก็จะทำอ่านฎีกาทวนเป็นชุดไป หรือนักศึกษาที่ไม่ชอบ จดโน้ตย่อก็อาจใช้อีกวิธีการหนึ่ง กล่าวคือตำรา กฎหมายที่ดี ๆ ส่วนใหญ่จะจัดหมวดหมู่ฎีกาอยู่แล้ว เวล่านักศึกษาไปอ่านเจอฎีกาใหม่ในเรื่องเดียวกันก็นำ ไปจดเพิ่มเติมเข้าไปตำราเล่มที่นักศึกษายึดเป็นตำรา หลัก เวลาอ่านทวนในตำราก็จะทำอ่านฎีกาทวนเป็นชุด เช่นกัน

(๒). จากประสบการณ์การตรวจข้อสอบ เนติบัณฑิตและอัยการผู้ช่วยของผู้เขียนนั้น ผู้เขียน เลยลองกะเกณฑ์ให้คะแนนในแต่ละประเด็นเห็นว่า ข้อ (ก) น่าจะกำหนดคะแนนให้ ๓ คะแนน ข้อ (ข) น่าจะให้ ๔ คะแนน และข้อ (ค) น่าจะให้ ๓ คะแนน รวม ๑๐ คะแนน

ประเด็นสำคัญคำพิพากษาศาลฎีกาตาม
พ.ร.บ. ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๒๒ และ ประมวลกฎหมายยาเสพติด
(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๒/๒๕๖๕ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๖/๒๕๖๕)
วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ดร.สันติ ผิวทองคำ*

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๒/๒๕๖๕
(วินิจฉัยโดยมติที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา)

(๑) ประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตาม
คำพิพากษา

๑. จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ร่วมกันนำยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) หรือยาบ้า จำนวน ๑,๐๐๐ เม็ด คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ ๒๒.๙๒๗ กรัม (ซึ่งเกิน ๒๐ กรัมขึ้นไป) มาจำหน่ายให้แก่เจ้าพนักงานตำรวจ (จากการถูกล่อซื้อ) จึงถูกจับกุม

๒. พนักงานอัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยทั้งสอง

- ขอให้ศาลลงโทษ “ฐานจำหน่ายและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกิน ๒๐ กรัมขึ้นไป

- ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา ๑๕ วรรคสาม (๒) มาตรา ๖๖ วรรคสามซึ่งมีระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ถึง ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือประหารชีวิต

๓. ระหว่างการพิจารณาของศาล พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษฯ ถูกยกเลิก โดยมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติดแทน

- ประมวลกฎหมายยาเสพติด ยกเลิกบทลงโทษตามจำนวนปริมาณหรือน้ำหนักยาเสพติดของกลาง ในข้อหา จำหน่าย หรือ มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หากผู้กระทำผิดไม่มีพฤติการณ์จำหน่ายหรือมีพฤติการณ์มียาเสพติดของกลางไว้เพื่อจำหน่ายตาม หลักการและบทสันนิษฐานใน พ.ร.บ. ยาเสพติดฯ มาตรา ๑๕ และ มาตรา ๖๖

๔. ประมวลกฎหมายยาเสพติด

มาตรา ๙๐ บัญญัติว่า ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๓๔ หรือมาตรา ๓๕ (๓)

มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๙๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๕ ปี และปรับไม่เกิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท

มาตรา ๑๔๕ วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๑) การกระทำเพื่อการค้า

(๒) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน

(๓) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

(๔) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใดหรือสถานที่ราชการ

(๕) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

(๖) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ

มาตรา ๑๔๕ วรรคสาม บัญญัติว่า ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นการกระทำดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือประหารชีวิต

* ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดระยอง

(๑) การกระทำโดยหัวหน้า ผู้มีหน้าที่สั่งการ หรือผู้มีหน้าที่จัดการในเครือข่ายอาชญากรรม

(๒) การทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป

(๒) ประเด็นที่ศาลฎีกาวินิจฉัย

- จากข้อเท็จจริงตามฟ้องของพนักงานอัยการศาลจะปรับบทและลงโทษจำเลยทั้งสองตาม ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรการ ๑๔๕ วรรคใด

(๓) คำวินิจฉัย

(๓.๑) ประเด็นข้อกฎหมายตามคำพิพากษา

เมื่อตามกฎหมายเดิม (พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ) มาตรการ ๑๕ ประกอบมาตรา ๖๖ บัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้นโดยถือเอาเพียงปริมาณของยาเสพติดเป็นสำคัญ แต่กฎหมายใหม่ (ประมวลกฎหมายยาเสพติด) มาตรการ ๑๔๕ บัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้นโดยถือเอาพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ในการกระทำความผิดเป็นสำคัญ ไม่ได้ถือเอาเพียงปริมาณดังเช่นกฎหมายเดิมอีกต่อไป แม้ปริมาณที่มากขึ้นอาจบ่งชี้ถึงพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ในระดับหนึ่งก็ตาม เมื่อปริมาณยาเสพติดที่มากขึ้นอาจบ่งชี้ได้ถึงพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่อยู่ในตัว กฎหมายใหม่จึงไม่ได้ยกเลิกความผิดตามมาตรา ๖๖ วรรคสองและวรรคสามไปเสียทีเดียว แต่เมื่อกฎหมายใหม่ไม่ได้ให้ศาลลงโทษหนักขึ้นเพียงเพราะปริมาณยาเสพติดให้โทษดังเช่นในกฎหมายเดิม แต่ต้องมีพฤติการณ์และบทบาทหน้าที่ตามที่กฎหมายใหม่กำหนดไว้ด้วย จึงจะมีความผิดตามกฎหมายใหม่ มาตรการ ๑๔๕ วรรคสองหรือวรรคสามได้ ดังนั้นถ้าผู้กระทำความผิดมีพฤติการณ์หรือบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายใหม่ มาตรการ ๑๔๕ วรรคสองหรือวรรคสาม ศาลย่อมมีอำนาจปรับบทความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสองหรือวรรคสามได้ แต่ถ้ายาเสพติดให้โทษมีปริมาณถึงตามกฎหมายเดิม มาตรการ ๖๖ วรรคสองหรือวรรคสาม แต่ผู้กระทำความผิดไม่มีพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายใหม่ มาตรการ ๑๔๕ วรรคสองหรือวรรคสาม ศาลย่อมไม่อาจปรับบทความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสองหรือวรรคสามได้ คงปรับบทความผิดได้เพียงตาม

มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง ส่วนการกำหนดโทษก็ต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณทั้งกฎหมายเก่าและกฎหมายใหม่ไม่ว่าในทางใด ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓

(๓.๒) ประเด็นข้อเท็จจริงตามคำพิพากษา

คดีนี้ผู้ต้องหาในคดียาเสพติดคดีอื่นแจ้งเจ้าพนักงานตำรวจว่าซื้อเมทแอมเฟตามีนมาจากจำเลยที่ ๑ จึงมีการล่อซื้อและจับจำเลยทั้งสองได้ในรถกระบะพร้อมเมทแอมเฟตามีนของกลาง ๑,๐๐๐ เม็ด คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ ๒๒.๙๒๗ กรัม ที่จำเลยทั้งสองมาส่งตามที่มีการล่อซื้อ ในราคา ๖๐,๐๐๐ บาท พฤติการณ์น่าเชื่อว่าจำเลยทั้งสองจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนให้ผู้ต้องหาดังกล่าว และจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนให้แก่ผู้ล่อซื้อ จึงย่อมทำให้เกิดการแพร่กระจายแก่ผู้เสพหลายคนโดยสภาพ ถือเป็นการกระทำให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชนแล้ว กรณีจึงต้องลงโทษจำเลยทั้งสองตามกฎหมายใหม่ มาตรการ ๙๐, ๑๔๕ วรรคสอง (๒) ซึ่งมีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๒๐ ปี อันเป็นบทกฎหมายที่เป็นคุณแก่จำเลยทั้งสองมากกว่าตามกฎหมายเดิม ตามมาตรา ๖๖ วรรคสาม ที่มีระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตสำหรับโทษปรับก็ต้องลงโทษจำเลยทั้งสองตามกฎหมายใหม่ มาตรการ ๑๔๕ วรรคสอง (๒) ซึ่งมีระวางโทษปรับ ตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท อันเป็นคุณกว่าตามกฎหมายเดิม มาตรการ ๖๖ วรรคสาม ที่มีระวางโทษปรับตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

พิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรการ ๙๐, ๑๔๕ วรรคสอง (๒) ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ จำคุกจำเลยทั้งสองคนละ ๑๕ ปี และปรับคนละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๑ ให้การรับสารภาพลดโทษให้กึ่งหนึ่งส่วน จำเลยที่ ๒ ลดโทษให้ ๑ ใน ๔ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๗ ปี ๖ เดือน และปรับ ๕๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๒ จำคุก ๑๑ ปี ๓ เดือนและปรับ ๗๕๐,๐๐๐ บาท

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๖/๒๕๖๕ (วินิจฉัยโดยมติที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา)

(๑) ประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามคำพิพากษา

๑. จำเลยที่ ๑ ร่วมกับ นาย อ. นำยาบ้าจำนวน ๕ เม็ด มาจำหน่ายให้แก่เจ้าพนักงานตำรวจ (จากการถูกล่อซื้อ) และจำเลยที่ ๑ สนับสนุน นาย อ. ครอบครองยาบ้าเพื่อจำหน่ายอีก ๖๓ เม็ด จึงถูกจับกุมฐาน

- ร่วมกันจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) หรือยาบ้า จำนวน ๕ เม็ด และ
- ร่วมกันมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) หรือยาบ้า จำนวน ๖๘ เม็ด
- จำเลยที่ ๑ เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อนหน้า และกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดภายในเวลา ๕ ปี นับแต่วันพ้นโทษ

๒. พนักงานอัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องขอให้ศาลลงโทษจำเลยที่ ๑ กับพวกขอให้ลงโทษ

- กรรมที่ ๑ “ฐานร่วมกันจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) จำนวน ๕ เม็ด” ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๔ ปี ถึง ๑๕ ปีหรือปรับตั้งแต่ ๘๐,๐๐๐ บาท ถึง ๓๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- กรรมที่ ๒ “ฐานร่วมกันมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) จำนวน ๖๓ เม็ด ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา ๑๕ วรรคสาม (๒) มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง และวรรคสองต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๔ ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่ ๔๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

- ขอให้ศาลเพิ่มโทษ จำเลยที่ ๑ อีกกึ่งหนึ่งตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดฯ มาตรา ๙๗

๓. ระหว่างการพิจารณาของศาล พ.ร.บ. ยาเสพติด

ให้โทษฯ ถูกยกเลิก โดยมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติดแทน

- ประมวลกฎหมายยาเสพติด ยกเลิก บทลงโทษตามจำนวนปริมาณหรือน้ำหนักยาเสพติดของกลาง ในข้อหา จำหน่าย หรือ มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หากผู้กระทำความผิดไม่มีพฤติการณ์จำหน่ายหรือมีพฤติการณ์มียาเสพติดของกลางไว้เพื่อจำหน่ายตามหลักการและบทสันนิษฐานใน พ.ร.บ. ยาเสพติดฯ มาตรา ๑๕ และ มาตรา ๖๖

- ประมวลกฎหมายยาเสพติด ยกเลิก การเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งสำหรับผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อนหน้าและกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซ้ำภายในเวลา ๕ ปี นับแต่วันพ้นโทษ ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดฯ มาตรา ๙๗

- ประมวลกฎหมายยาเสพติด ไม่มีบทการเพิ่มผู้กระทำความผิดซ้ำภายในเวลา ๕ ปี เฉกเช่น พ.ร.บ. ยาเสพติดฯ มาตรา ๙๗

๔. ประมวลกฎหมายยาเสพติด

มาตรา ๙๐ บัญญัติว่า ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๓๔ หรือมาตรา ๓๕ (๓)

มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๙๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๕ ปี และปรับไม่เกิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท

มาตรา ๑๔๕ วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำความผิดไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๑) การกระทำความผิดการค้า

(๒) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน

(๓) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

(๔) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษาสถานอื่นเป็นที่เคารพในทางศาสนาของชุมชนใดหรือสถานที่ราชการ

(๕) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เชี่ยวว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

(๖) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ มาตรา ๑๔๕ วรรคสาม บัญญัติว่า ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นการกระทำความผิดต่อไปนี้ ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือประหารชีวิต

(๑) การกระทำโดยหัวหน้า ผู้มีหน้าที่สั่งการหรือผู้มีหน้าที่จัดการในเครือข่ายอาชญากรรม

(๒) การทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป

๕. ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๗ บัญญัติว่า บทบัญญัติในภาค ๑ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๙๒ บัญญัติ ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใด ๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปี นับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

(๒) ประเด็นที่ศาลฎีกาวินิจฉัย

- จากข้อเท็จจริงตามฟ้องของพนักงานอัยการ ศาลจะปรับบทและลงโทษจำเลยที่ ๑ ตาม ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคใด

- การกระทำของจำเลยที่ ๑ ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดฯ ถือเป็นกระทำความผิด ๒ กรรม คือความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติด และความผิดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ศาลจะลงโทษจำเลยที่ ๑ ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ๒ กรรมได้หรือไม่

- ศาลจะเพิ่มโทษจำเลยที่ ๑ กิ่งหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายยาเสพติดได้หรือไม่ เพียงใด

(๓) คำวินิจฉัย

(๓.๑) ประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย ที่ว่าการกระทำของจำเลยที่ ๑ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคใด และศาลจะลงโทษจำเลยที่ ๑ ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ๒ กรรมได้หรือไม่

กฎหมายใหม่ไม่มีบทลงโทษหนักขึ้นเพียงตามจำนวนหน่วยการใช้ปริมาณสารบริสุทธิ์หรือน้ำหนักสุทธิ ดังเช่นตามกฎหมายเดิมมาตรา ๑๕ ประกอบมาตรา ๖๖ วรรคสองและวรรคสาม แต่กฎหมายใหม่มาตรา ๑๔๕ วรรคสองและวรรคสาม บัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้นโดยพิจารณาจากพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ของผู้กระทำความผิด แม้ปริมาณอาจบ่งชี้ถึงพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ได้ในบางคดีก็ตาม กฎหมายใหม่มาตรา ๑๔๕ วรรคสองและวรรคสาม จึงไม่ได้ยกเลิกความผิดตามกฎหมายเดิมไปเสียทีเดียว แต่การลงโทษให้หนักขึ้นตามกฎหมายใหม่ ก็จำเป็นต้องปรากฏพยานหลักฐานที่มั่นคงพอฟังได้ว่าจำเลยมีพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ที่มั่นคงพอฟังได้ว่าจำเลยมีพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ดังที่บัญญัติไว้ในกฎหมายใหม่มาตรา ๑๔๕ วรรคสองและวรรคสาม

(๓.๒) ประเด็นปัญหาข้อเท็จจริงที่ว่า ศาลจะปรับบทและลงโทษจำเลยที่ ๑ ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคใด และ ศาลจะลงโทษจำเลยที่ ๑ ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ๒ กรรมได้หรือไม่

คดีนี้ จำเลยที่ ๑ ร่วมกับนาย อ. จำหน่าย เมทแอมเฟตามีน ๕ เม็ดและสนับสนุนนาย อ. มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน ๖๓ เม็ด แต่ไม่ปรากฏชัดว่านาย อ. มีไว้เพื่อจำหน่ายในราคาใด จำหน่ายแก่ใครบ้างนอกจากจำเลยในคดีนี้ และ

จำหน่ายมาแล้วบ่อยครั้งเพียงใด คดียังไม่อาจฟังได้ว่า เป็นการกระทำเพื่อการค้าตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง (๑) และเมื่อไม่ปรากฏด้วยว่าเมทแอมเฟตามีน ๖๓ เม็ด ที่นาย อ. มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เป็นการทำให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชนได้อย่างไร จึงยังฟังไม่ได้ด้วยว่าทำให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชนตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง (๒) **คดีคงฟังได้เพียงว่า การกระทำของนาย อ. เป็นความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง** การสนับสนุนของจำเลยที่ ๑ ต่อนาย อ. ที่ให้ใช้บ้านจึงเป็นเพียงการสนับสนุนตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่งเท่านั้น และเมื่อตามกฎหมายใหม่ มาตรา ๑ “จำหน่าย” หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่ายอยู่ในตัว ดังนั้น การที่เมทแอมเฟตามีนในคดีนี้เดิมมีอยู่ ๖๘ เม็ด จำเลยที่ ๑ ร่วมจำหน่ายกับนาย อ. ๕ เม็ด และสนับสนุนนาย อ. ในการมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายที่เหลืออีก ๖๓ เม็ด ย่อมเป็นการกระทำผิดกรรมเดียวกันตามความมุ่งหมายของกฎหมายใหม่ที่ได้รวมการจำหน่ายและมีไว้เพื่อจำหน่ายอยู่ในความหมายเดียวกัน และมีบทความผิดเพียงการจำหน่ายไว้ไม่ได้แยกบทความผิดเป็นจำหน่ายและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายดังเช่นกฎหมายเดิม จึงลงโทษจำเลยที่ ๑ ฐานร่วมกันจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนได้เพียงกรรมเดียว และเมื่อความผิดฐานร่วมกันจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนและเสพเมทแอมเฟตามีนตามกฎหมายเดิมที่ใช้ในขณะกระทำความผิด แตกต่างจากกฎหมายใหม่ที่ใช้ภายหลังกระทำความผิด คดีย่อมต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณไม่ว่าในทางใด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓

(๓.๓) ประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย ที่ว่า ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ศาลจะเพิ่มโทษจำเลยที่ ๑ กิ่งหนึ่ง ได้หรือไม่ เพียงใด

ในส่วนที่เกี่ยวกับการเพิ่มโทษนั้น ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ เห็นว่า เมื่อตามกฎหมายเดิม มาตรา ๙๗ ที่บัญญัติให้ศาลเพิ่มโทษกิ่งหนึ่งแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเดิมอีกในระหว่างที่ยังต้องรับโทษอยู่หรือภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษ ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว ส่วนกฎหมายใหม่ก็ไม่มีบทบัญญัติให้เพิ่มโทษเช่นเดิมอีก ดังนั้น ศาลจึงไม่อาจเพิ่มโทษทั้งตามกฎหมายเก่าที่ถูกยกเลิกไปแล้วและตามกฎหมายใหม่ได้ แต่เมื่อประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗ บัญญัติว่าบทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญาให้นำไปใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย ดังนั้น แม้กฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษอันเป็นกฎหมายอื่นที่ไม่ใช่กฎหมายในประมวลกฎหมายอาญา ไม่ได้บัญญัติเรื่องเพิ่มโทษเพราะกระทำผิดอีกไว้ ก็มิได้หมายความว่าศาลไม่อาจเพิ่มโทษตามบทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญา

๓.๔) ประเด็นปัญหาข้อเท็จจริงที่ว่า ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ศาลจะเพิ่มโทษจำเลยที่ ๑ กิ่งหนึ่ง ได้หรือไม่ เพียงใด

เมื่อจำเลยที่ ๑ กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอีกโดยไม่ซ้ำหาลาบและโจทก์ได้ขอเพิ่มโทษจำเลยที่ ๑ ตามกฎหมายเดิม มาตรา ๙๗ ไว้แล้ว ย่อมถือได้ว่าโจทก์มีความประสงค์จะขอเพิ่มโทษฐานไม่ซ้ำหาลาบและได้กล่าวในคำฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง แล้วด้วย ศาลย่อมมีอำนาจเพิ่มโทษจำเลยหนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒ ที่เป็นบทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญาได้ ปัญหาดังกล่าว เป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้เอง และเป็นเหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดี

มุมมองข่าว

ประเมศวร์ อินทรชุมนุม

สวัสดิ์ศรีรับ สมาชิกจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาและผู้อ่านทุกท่าน

ขณะนี้ เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ (กองทุนพัชรกิติยาภาเพื่อการศึกษากฎหมาย) กำลังเปิดรับสมัครเพื่อสอบแข่งขันรับทุนพัชรกิติยาภาเพื่อการศึกษากฎหมาย ไปศึกษาวิชากฎหมายในระดับปริญญาโท ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยคอร์เนล (Cornell Law School) ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน ๑ ทุน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนถึงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๖ ผู้ที่สนใจสามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมและดาวน์โหลดใบสมัครฯ ได้ที่ www.thethaibar.or.th กองทุนพัชรกิติยาภาเพื่อการศึกษากฎหมาย หรือ สแกนคิวอาร์โค้ดนี้

แผนกทะเบียนนักศึกษา

ขยายเวลาการรับสมัครและชำระเงินค่าธรรมเนียมการศึกษา ภาคสอง สมัยที่ ๗๕ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ รายละเอียดดังนี้

- กำหนดการขยายเวลาการรับสมัครนักศึกษาใหม่ ระบบออนไลน์
รับสมัครถึงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ชำระเงินได้ถึงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๖
- กำหนดการขยายเวลาการรับสมัครนักศึกษาใหม่ หน้าเคาน์เตอร์จุดบริการนักศึกษา One Stop Service
รับสมัครและชำระเงินได้ถึงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๖ (วันอาทิตย์ ปิดทำการ)
- กำหนดการขยายเวลาและชำระเงินนักศึกษาเก่าพ้นภาวะไม่เกิน ๒ ปี และ พ้นภาวะเกิน ๒ ปีขึ้นไป ระบบออนไลน์
ทำรายการผ่านระบบออนไลน์ พิมพ์ใบแจ้งชำระเงินและชำระเงินได้ถึงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ โดยมีค่าปรับ
- กำหนดการขยายเวลาการรับสมัครสอบและชำระเงินค่าสมัครสอบ
 - สมัครสอบนักศึกษาใหม่ผ่านระบบออนไลน์และหน้าเคาน์เตอร์ One Stop Service รับสมัครและชำระเงินถึงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๖
 - สมัครสอบนักศึกษาเก่าผ่านระบบออนไลน์ รับสมัครสอบและชำระเงินถึงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

แผนกตำราและคำบรรยาย

เปิดจองหนังสือรวมคำบรรยาย ภาคสอง สมัยที่ ๗๕ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป โดยสามารถจองผ่านระบบออนไลน์ <https://textbook.thethaibar.or.th> (๑ ชุด มี ๑๖ เล่ม)

← SCAN QR CODE

- รับด้วยตนเอง ราคาชุดละ ๑,๕๐๐ บาท
- รับทางไปรษณีย์ ราคาชุดละ ๒,๑๐๐ บาท (ลงทะเบียน) (รวมราคาจัดส่งแล้ว)
- รับทางไปรษณีย์ ราคาชุดละ ๒,๗๐๐ บาท (ด่วนพิเศษ EMS) (รวมราคาจัดส่งแล้ว)

หมายเหตุ : ผู้ที่เคยจองผ่านระบบออนไลน์แล้วท่านสามารถเข้าสู่ระบบได้โดยใช้หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก (ไม่ต้องลงทะเบียนใหม่)

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๑๔ และ ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๐๑ - ๗ ต่อ ๑๐๖

* กรรมการเนติบัณฑิตยสภา, ประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา

บรรณาธิการ | กลอง

วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นวันที่สภกรณ์แห่งแรกในประเทศไทย คือ “สภกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้” ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้รับการจดทะเบียนนับเป็นการเริ่มต้นการสภกรณ์ในประเทศไทยอย่างสมบูรณ์โดย พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (นายทะเบียนสภกรณ์ในขณะนั้น และทรงเป็นนายทะเบียนสภกรณ์พระองค์แรก) ตามรูปแบบสภกรณ์ เครดิตแบบไร้ไฟฟesen ด้วยทรงเห็นว่าเป็นสภกรณ์ชนิดที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย เพราะเป็นสภกรณ์เพื่อการกู้ยืมเงินที่มีขนาดเล็ก สมาชิกจะได้รับความรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้สะดวกแก่การควบคุม ฯลฯ พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ทรงเป็นผู้บุกเบิกริเริ่มงานสภกรณ์ขึ้นในประเทศไทย และทรงเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่และจัดตั้งขยายกิจการการสร้างความผาสุกแก่ประชาชนเพื่อการกินดีอยู่ดี บุคคลทั้งหลายในขบวนการสภกรณ์จึงถือว่าพระองค์ทรงเป็น “พระบิดาแห่งการสภกรณ์ไทย” ต่อมาเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดให้วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ของทุกปี เป็น “วันสภกรณ์แห่งชาติ” เพื่อร่วมรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน

จุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ บทความ เนื่องจากปก เสนอเรื่อง “๒๖ กุมภาพันธ์ วันสภกรณ์แห่งชาติ” โดย ประเมศวร์ อินทรชุมนุม, บทความ ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ เสนอเรื่อง “อายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐ” โดย สิตางค์ ตั้งศิริ กล่าวถึง เทศบาล ก. ขอหารือกรณี หากการกระทำของเจ้าหน้าที่อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายขึ้นได้เกิดขึ้นมากกว่า ๑๐ ปีแล้ว หน่วยงานของรัฐสามารถใช้สิทธิตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้หรือไม่อย่างไร, บทความ เจาะลึกกาเด่น เสนอเรื่อง “ลัก” โดย รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์, มนต์ชัย ชนินทรลีลา และ รวินทร์ ชุมชาติ กล่าวถึง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๐๒/๒๕๖๔ แม้จำเลยจะมีได้เป็นคนพาผู้เสียหายที่ ๒ มาที่บ้านของจำเลย แต่การที่จำเลยพาผู้เสียหายที่ ๒ จากภายในบ้านไปที่ที่นอนนั้น ถือเป็นพาผู้เสียหายที่ ๒ จากบริเวณหนึ่งไปยังอีกบริเวณหนึ่ง การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานพาเด็กอายุยังไม่เกิน ๑๕ ปี ไปเพื่อการอนาจารแล้ว ฯลฯ, บทความ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย เสนอเรื่อง “How to Get Away with Law Exam (2) : Administrative Law (General Part)” โดย มณฑล อรรถบลยุคล และ โชคชัย เนตรงามสว่าง กล่าวถึง ภาคต่อของบทความ How to Get Away with Law Exam (1) : Criminal Law (General Part). โดยยกตัวอย่างข้อสอบกฎหมายที่เป็นภาษาอังกฤษ แนวการตอบแนะนำวิธีการตอบตามลำดับพร้อมทั้งแนะนำตัวอย่างไวยากรณ์และคำศัพท์กฎหมายที่น่าสนใจ, บทความ วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง” โดย รวินทร์ ชัยภักดิ์รัตนศักดิ์ เสนอเรื่อง “ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา ปี พ.ศ. ๒๕๖๔” วิเคราะห์คำถาม ข้อที่ ๙ วิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์, บทความเรื่อง “ประเด็นสำคัญคำพิพากษาศาลฎีกาตาม พ.ร.บ. ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๒ และ ประมวลกฎหมายยาเสพติด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๒/๒๕๖๕ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๖/๒๕๖๕) วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา” โดย ดร.สันติ ผิวทองคำ ปิดท้ายด้วย “มุมข่าว” โดย ประเมศวร์ อินทรชุมนุม

พบกันใหม่เดือนมีนาคม

กฤษฎา บุญยสมิต

ติดตามอ่านจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาฉบับย้อนหลังได้ที่เว็บไซต์เนติบัณฑิตยสภา

<http://www.thethaibar.or.th>

เอกสารเผยแพร่ความรู้ แจกฟรี ห้ามจำหน่าย

(สงวนสิทธิ์ใช้ในกิจการของแผนกประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภาเท่านั้น)

จัดทำโดย คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา จำนวน ๒,๕๐๐ เล่ม

เนติบัณฑิตยสภา เลขที่ ๓๒/๒ หมู่ที่ ๑๖ ถนนกาญจนาภิเษก แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๓๐

พิมพ์ที่ : บริษัท กรุงสยาม พิมพ์ซึ่ง จำกัด

๔๘/๑๓๒ ถนนพหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐